COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE cpsf.info

273

PIERRE VERSINS

BILA

ULTIMUL ZID

CÎINELE

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

TRADUCERE, PREZENTARE
ŞI NOTE DE
JON HOBANA

273

Colecția
„POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XII
1 aprilie 1966

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: CORNELIU BÎRSAN
Prezentarea grafică: CORNEL DANELIUC

cpsf.info

Născut în 1923, Pierre Versins desfășoară o vastă și multiplă activitate pe tărîmul fantasticului științific. El este autorul mai multor romane („Stelelor nu le pasă", „Inainte, Marte !", „Foc de artificii" etc.), al unor scenarii radiofonice („Cibernetics", „Fiare de dincolo de spațiu") și al unei serii de povestiri. A publicat, de asemenea, eseuri documentate și pătrunzătoare în legătură cu diversele probleme de istorie și teorie literară ale anticipației. Cel mai important dintre ele este intitulat „Omul care poate totul".

Povestirile „Ultimul zid" și „Bila", apărute în anul 1956, demonstrează capacitatea lui Versins de a exploata pînă la ultimele consecințe ipotezele folosite ca punct de plecare (aici, urmările zborului cu viteze supraluminice și stabilirea contactului cu insoliții reprezentanți ai unei lumi extraterestre). Putem să nu fim de acord cu autorul atunci cînd nesocotește principiul verosimilității de dragul unui paradox („Ultimul zid"), dar nu putem să nu-i recunoaștem ingeniozitatea.

„Ciinele" (1963) aparține vinei satirice a lui Versins. O satiră cu adresă precisă, care utilizează ideea științifico-fantastică doar ca un simplu pretext, fără pretenții de originalitate. Căci literatura franceză cunoaște și variații mai vechi pe aceeași temă : „Ce-i de făcut ?" de Guillaume Apollinaire (1900), „Animalul cuceritor" de Pierre Mac Orlan (1919) etc.

„Călătoria în timp" (1965) este un fragment din capitolul „O poartă poate fi deschisă și închisă", capitol aparținînd rubricii „Timpul" din a doua parte a eseului „Omul care poate totul". Am ales acest fragment și ca un omagiu adus lui H.G. Wells cu prilejul dublei sale comemorări din toamna anului 1966 : o sută de ani de la naștere și douăzeci de ani de la moarte.

BILA

A fost nevoie de un extraordinar concurs de împrejurări. Moş Oguey îşi plimba cîinele în lesă la marginea terenului viran. Era un rit şi Zack îl cunoştea : aveau să privească amîndoi în dreapta şi în stînga, înainte şi înapoi şi, dacă nu se vedeau copii sau cîini, aveau să înainteze apoi spre mijlocul terenului, oprindu-se puţin înainte de a ajunge la grămada de gunoaie, şi acolo stăpînul avea să-l dezlege. Atunci Zack va ţîşni şi va galopa descriind curbe complicate, elipse, opturi, în salturi, lipit de pămînt, cu botul la doi centimetri de sol, ridicînd laba cu regularitatea unui metronom, avînd grijă ca omul să se afle mereu în centrul ocolurilor sale.

De data asta, moş Oguey nu aşteptă să fi ajuns la gunoaie. Se aplecă (Zack se aşeză), desprinse lesa şi împinse cu mîna animalul nehotărît. Cîinele ezită o clipă, căci locul era neobişnuit, apoi porni în goană, şi bătrînul se ridică încet, din pricina reumatismului. Să se aplece mai mergea încă, dar cînd era vorba să învingă greutatea trupului său masiv pentru a-l readuce la verticală era cu totul altceva ! În timp ce se ridica, zări bila. O bilă magnifică, mare cît o agată, dar strălucitoare, ca şi cum ar fi fost luată din rulmentul cu bile al unui camion. Jojo s-ar bucura.

Se opri din mişcare şi întinse mîna ca să ia bila. După sfîrleze, acum erau la modă jocurile cu triunghiul, de-a bilele la gaură, de-a capitalele, de-a prinselea, aşa că Jojo se va bucura. Micii lui prieteni n-aveau probabil bile atît de fru-

moase. Strălucea în soare, un pic înfundată în pămînt. Un puşti o pierduse — ei nu spun niciodată cînd au buzunarele găurite — şi asta avea să-l fericească pe alt puşti. „Bunicule, cumpără-mi bile!" „Cînd ai să fii cuminte". Fusese cuminte? Nu tocmai, dar bila nu costa nimic.

O apucă cu trei degete şi-şi încruntă sprîncenele. Trase puţin mai tare, degetele îi alunecară pe suprafaţa netedă şi fu gata să cadă pe spate. Îşi regăsi echilibrul. Asta-i bună!... La urma urmei, poate că nu-i o bilă?! Trebuia să fie o tijă îngropată în pămînt, avînd la capăt o mică sferă. Poate o manetă de schimbător de viteză?... Ei bine, n-avea decît să-i spună lui Jojo să vină după ea. Să-şi murdărească el mîinile. E grotesc pentru un bătrîn să stea ghemuit aşa un sfert de oră. Dacă mă vede cineva, dumnezeu ştie ce poate să-şi închipuie! Că-mi trag pantalonii în văzul tuturora!

Îl strigă pe Zack şi reperă exact locul unde era bila. Dacă Jojo află că am găsit una atît de frumoasă fără să-i spun, va fi furios. Era uşor de ţinut minte: chiar lîngă ea se aflau o tufă de lavandă şi un scaiete. Pentru mai multă siguranţă, luă o piatră mare şi o aşeză astfel încît bila să fie exact în centrul...

— ...La intersecţia bisectoarelor triunghiului, spuse mîndru Jojo cînd moş Oguey veni cu el după-masă. Am învăţat la şcoală acum două zile.

Era un băiat bun. Luase un opt la matematică şi merita bila.

— O, ce frumoasă e!...

Se năpusti s-o ia şi se strîmbă. Parcă era lipită de pămînt. Trase, dar mîna îi alunecă.

Bunicul îl privea de sus, mijindu-şi ochii şi rîzînd.

— E o glumă, nu? Ţi-ai bătut joc de mine!

— Nu, spuse moş Oguey, trebuie să fie o tijă împlîntată în pămînt şi cu bila deasupra... Sapă împrejur şi-ai să vezi.

Jojo se apucă de treabă cu un capăt de lemn ascuţit care-i atîrna totdeauna la brîu, în chip de pumnal. Dar, pe măsură ce săpa, bila se afunda.

— Ce grea e! spuse bunicul. Ciudat!

Plecară. Jojo trebuia să se întoarcă la şcoală.

— Nu spune nimănui, bunicule. Bila e a mea. Nu vreau să mi-o şterpelească cineva!

Dar chiar el, vorbăreţul, spuse povestea — îi ardeau buzele, nu alta — micilor săi colegi, şi, la ora patru, erau zece care înconjurau bila. Încercaseră toţi s-o ia, fără să reuşească. Acum se aşezaseră în cerc pe iarba călcată în picioare; bila se afla într-o gaură. Nu puteau să mai sape căci ajunseseră la o piatră mare şi plată.

Cînd Georges îi explică asta bunicului, bunicul spuse că atunci era într-adevăr o bilă — dar din ce era făcută ca să cîntărească atîta?

Cîteva zile puştii se jucară de-a bila. Trebuiau s-o atingă cu bilele lor de agată, şi cine o atingea o cîştiga, dar, cum nimeni nu putea s-o ridice, învingătorul primea o bilă, sau o imagine, sau orice alt premiu. Îşi trimiteau bilete în clasă. Aşa află şi învăţătorul, confiscînd un bilet care circula: „Întîlnirea la Bilă la ora cinci, semnat: Spaima Texasului". El ceru lămuriri şi veni să vadă bila.

În ajun plouase, era murdară de noroi, dar un ţînc cu coşuri pe faţă, chiar Spaima Texasului, o şterse cu batista sa şi declară că nimeni nu poate s-o ia. Învăţătorul ridică din umeri şi o apucă, vrînd s-o pună în buzunar. Făcu o strîmbătură cînd pricepu că n-o să izbutească. Puştii aveau aerul că-l iau peste picior, dar el se lăsă pe vine şi o examină mai de aproape, încercînd de mai multe ori s-o clintească. Zadarnic. Se ridică atunci şi luă un aer doctoral pentru a afirma că e un meteorit, pentru că se ştie, copii, că există stele a căror materie e atît de concentrată... Ca laptele „Nestlé", domnule?... Nu, prostule, mult mai mult! Atît de condensată, dacă vreţi, încît o călimară din această materie ar cîntări mai mult decît „Normandie". Ce-i asta „Normandie", domnule? Era un vapor mare, cel mai mare din lume, dar americanii, care erau invidioşi, l-au lăsat să ardă la New York.

Îşi curăţă pantalonii şi scrise în aceeaşi seară o frumoasă scrisoare către Societatea astronomică din Franţa, pentru a anunţa descoperirea. Un rezumat al scrisorii, semnat cu numele său, apăru în buletinul lunar, însoţit de o notă încurajatoare tipărită cu cursive.

In sat bila devenise pentru toţi un joc. Cu prilejul zilei de 14 iulie, municipalitatea propuse un premiu destinat să răsplătească pe cel care va izbuti să pună bila în buzunar fără să-l găurească. Fierarul din Saint-Romain, un tîrg aflat la şase kilometri, făcu haz citind programul serbării în Cafeneaua Păcii şi declară de faţă cu martori că puteau să-l spînzure dacă n-o va arunca atît de departe încît nimeni să nu mai audă vorbindu-se despre bila asta blestemată. El era acela care în fiecare an bătea cu o singură lovitură de ciocan un cui mare de dulgherie într-un butuc de lemn fără să-l îndoaie. Nimeni nu-l întrecea în ce priveşte forţa fizică.

Cînd îşi scoase vesta, ca să pară treaba mai serioasă, cu toate că în sinea lui se amuza, se lăsă o tăcere adîncă. În jurul bilei fusese ridicată o îngrăditură şi spectatorii se înghesuiau în afara incintei. Moş Oguey era înăuntru şi trebuia să urmărească dacă nu e la mijloc vreo escrocherie. Fierarul se apropie de gaura care fusese lărgită ca o pîlnie pentru ca

cpsf.info

toate privirile să poată ajunge de la îngrăditură pînă la bilă. Mai mulţi bărbaţi, dintre cei mai puternici din ţinut, îl precedaseră fără rezultat şi toţi lăsau să se întrezărească o curiozitate neliniştită. Dar el nu era neliniştit. Arătă publicului, care urla tropăind, indexul, degetul mare şi degetul gros, spunînd că pe vremea lui nu era nevoie de mai mult pentru a se juca cu bilele şi că nu era nici un motiv ca să-şi schimbe metoda. Îngenunche şi, după un minut, fu auzit mormăind, apoi scoţînd nişte înjurături îngrozitoare, în timp ce vinele gîtului i se umflaseră gata să plesnească. Trebui să se recunoască învins. Voia să-l ia la bătaie pe moş Oguey, care rînjea, dar fu împiedicat. Oricum, umblă beat toată ziua, bombănind că era un lucru diavolesc şi că nu s-a văzut niciodată o simplă bilă mai grea decît un automobil.

Întîmplarea stîrni vîlvă în canton; fierarul se plînse de a doua zi că jocul fusese măsluit pentru a-l împiedica pe el să cîştige; pur şi simplu din gelozie. Un ziarist din Avignon, în pană de subiecte (era sezonul şarpelui de mare şi al farfuriilor zburătoare), auzi despre această poveste şi, fără să se deplaseze, scrise o coloană întemeiată pe trăncăneli, exagerînd şi transformînd totul într-o dramă a invidiei. Învăţătorul trimise ziarului o rectificare şi, cum rîndurile lui nu avură nici o urmare, profită de un drum la oraş ca să-l caute pe directorul aflat în concediu. Reporterul care scrisese articolul şi nici nu se mai gîndea la el îl primi cu răceală. Dar învăţătorul ştiu să-l cîştige pe acest tînăr, care, vrînd să facă o carieră scînteietoare, crezu că a găsit afacerea capabilă să-l lanseze. Îl urmă pe învăţător şi faptele constatate i se părură serioase. Se gîndi să scrie pe această temă o povestire ştiinţifico-fantastică în care bila extraordinară cade din cer şi străpunge Pămîntul dintr-o parte în cealaltă, dar după ce bătu la maşină primele rînduri se simţi dezgustat, rupse foaia şi relată simplu ceea ce văzuse cu ochii săi, într-un stil ţărănesc, care i se păru savuros, mai savuros decît obişnuita lui proză insipidă. Trunchiat, desfigurat, îndulcit, articolul său deveni prada unei agenţii de presă care-l difuză în întreaga Franţă şi chiar în Elveţia şi în Belgia.

Apoi totul fu dat iar uitării. Dar într-o frumoasă zi, fără o înştiinţare prealabilă, un profesor din Paris, căruia, printr-un miracol, îi căzuse sub ochi articolul agenţiei de presă, debarcă la Avignon, fu primit de director, care-l chemă pe reporter, iar acesta îi vorbi de învăţător. Profesorul Thuillère luă autobuzul, apoi un taxi şi ajunse pe jumătate adormit de căldură în sat, unde i se arătă şcoala. Învăţătorul deveni mai puţin ursuz abia cînd află cu cine stă de vorbă.

— Am anunţat acum aproape un an descoperirea mea Societăţii astronomice, din care, desigur, faceţi parte, începu el.

— Nu, i-o reteză profesorul, nu fac parte.

— Ah! exclamă dezamăgit învăţătorul.

Îşi călăuzi totuşi ilustrul oaspete către terenul viran. Bila se afla tot pe piatra lată din groapă, dar nimeni din sat nu se mai gîndea la ea. Profesorul o cercetă, învîrtindu-se în jurul ei, de-a buşilca. Mormăia fraze de neînţeles şi încercă de mai multe ori s-o mişte din loc. Moş Oguey, ţinîndu-l pe Zack în lesă, se apropie de cei doi bărbaţi şi, văzînd cu ce se ocupă, plecă rînjind, urmat de cîine, pe care-l dezlegă ceva mai departe.

— Aveţi o lupă? întrebă profesorul Thuillère.

— Ia uite!... Nu mi-a dat prin cap pînă acum, răspunse învăţătorul.

Porni în fugă spre şcoală, lăsîndu-l pe profesor să mormăie singur: „Curios, curios“, schimbînd intonaţia la fiecare secundă. Cînd se întoarse, Thuillère îi smulse lupa din mînă fără să-i mulţumească şi o îndreptă asupra bilei. Mormăielile lui erau tot mai repezi şi mai zgomotoase, devenind aproape inteligibile. Băgă lupa în buzunar, fără ca învăţătorul să îndrăznească să protesteze şi încercă din nou să ridice bila.

— Ne-ar trebui o macara, zise el ridicîndu-se sprinten, dar de unde?... Ah, dac-aş putea-o transporta în laboratorul meu!... Nu se cunoaşte nimic atît de dens. Şi e goală, ştii dumneata asta?

Ciocăni bila cu unghia. Suna a gol, fără îndoială.

— Ce poate fi?... N-ai o lupă mai puternică? Nu? Cu atît mai rău... Se poate locui undeva aici, există un han?

In timp ce învăţătorul îl conducea către Cafeneaua Poştei, el mormăia pentru sine:

— O bilă, o simplă bilă, dar ce vrea să însemne asta? Privi cerul. Crezi că vine din... E posibil, dragul meu, chiar probabil.

Profesorul îi spusese, distrat, „dragul meu“. Învăţătorul abia izbuti să adoarmă de emoţie.

După opt zile sosi o ladă.

— Atenţie, e fragil! avertiză profesorul.

Moş Oguey îi construise o cabană din scînduri pe terenul viran, şi bila se afla acum înăuntrul ei.

— Ce-o să mă coste toate astea! gemea Thuillère. Cel puţin salariul pe o lună...

Deschise lada, aşezînd în jurul lui în cabană obiectele pe care le scotea. Cînd avu în mînă o lupă puternică, se opri din despachetat şi rămase o clipă pe gînduri, cu privirea aţintită asupra bilei, care lucea slab în penumbră.

— Nu e destulă lumină, murmură el.

Reîncepu cu ardoare explorarea măruntaielor lăzii, apucă, în sfîrşit, un bec uriaş pe care-l băgă într-un reflector şi făcu legătura cu o cutie de acumulatori. Îndreptă fasciculul de lumină asupra bilei şi o examină prin lupă. Învăţătorul îl auzi scoţînd un strigăt şi se năpusti.

— Nu te-apropia! urlă Thuillère. Ai să-i striveşti! De necrezut...

Cercetă din ochi cabana, clătină din cap, se ridică şi ieşi, recomandîndu-i stăruitor învăţătorului să nu se deplaseze nici măcar cu un milimetru. Se întoarse după un minut, aducînd un cerc de butoi pe care-l ochise pe grămada de gunoaie. Îngrădi cu el bila, avînd grijă să atingă peste tot pămîntul, astfel încît să nu lase nici o trecere. Ochii îi străluceau puternic. Nu răspundea întrebărilor învăţătorului, şi acesta îl văzu cum inspecta atent solul cu lupa. Din cînd în cînd, mişca pe pămînt o mică foaie de hîrtie, ca şi cum ar fi vrut să prindă o furnică fără s-o atingă. Apoi transporta foaia în poziţie orizontală în interiorul cercului şi o înclina, scuturînd-o puţin. Dar pe hîrtie nu se distingea nimic, absolut nimic.

După un ceas petrecut astfel, nevăzînd nici un motiv ca operaţia aceasta să se sfîrşească şi obosit de atîta stat pe loc, învăţătorul ceru voie cu sfială să se aşeze.

—A, eşti încă aici? se miră Thuillère. Atunci vino încoace! Atenţie, încet! (Delimita cu amîndouă mîinile spaţiul pe care-l explorase.) Priveşte şi spune-mi dacă nu-i ciudat (ţinea delicat fila din carnet şi strecură lupa în mîna învăţătorului. Îi arătă cu unghia un punct pe hîrtie). Acolo e o fiinţă. Cu totul sînt o sută, poate mai mult!

Într-adevăr, prin lupă se vedea foarte bine un mic animal care se plimba agitat în toate direcţiile. Thuillère îndreptă lumina asupra lui, şi învăţătorul văzu cum animalul se întoarce cu spatele la razele orbitoare. Spatele era un sac albăstrui pe care-l tîra după el, aşa cum o termită femelă îşi tîrăşte pîntecul plin cu ouă.

— Dar nu e o termită, spuse profesorul. Priveşte mai atent spre cap.

Îl examinară îndelung, comunicîndu-şi impresiile. Analogia care se impunea dintr-o dată era de a compara animalul cu un broscoi băgat într-un sac şi tîrîndu-se astfel. Dar înspre cap era ceva care nu se distingea prea bine. Părea o sferă, albăstruie şi ea, plutind în aer şi însoţind fidel mişcările animalului, ca şi cum ar fi fost legată de el.

— Şi vin...? întrebă învăţătorul, ridicîndu-şi ochii şi clipind, dar ştia răspunsul.

— Vin din bilă, spuse profesorul. De fapt, pentru ei e mai mare decît o catedrală. Ce poate să însemne asta? E goală, incontestabil, există o uşă şi hublouri. Ce...? Repetă de două

ori, de trei ori : Ce... ? şi puse foaia în interiorul cercului. Acum trebuie să intrăm în legătură cu aceste fiinţe, spuse el.

Fu o treabă îndelungată. El se agita, plîngîndu-se de cabana incomodă, şi învăţătorul îl ajuta. Fabricară un microfon foarte sensibil, dar se părea că aceste fiinţe nu-şi vorbeau.

— Totuşi trebuie să comunice cumva între ele, mormăia Thuillère. Această bilă, această sferă, presupune o civilizaţie foarte înaintată, ceea ce nu stă în picioare fără comunicare ! Să vedem, să vedem, cînd Cristofor Columb a ajuns în America cum a reuşit să se facă înţeles de indieni ?

Îşi sacrificară amîndoi concediile, aproape în zadar. Observînd mereu fiinţele minuscule cu lupa şi sub un mic microscop care mărea puţin, căpătaseră oarecare cunoştinţe despre obiceiurile lor, dar de aici pînă la a le înţelege şi a se face înţeleşi de ele părea să fie un abis de netrecut. Printr-o întîmplare înaintară cu un pas uriaş tocmai în clipa în care îşi pierduseră nădejdea, în care erau aproape gata să abandoneze.

La 27 octombrie, spre marele lui regret, profesorul trebui să plece la Paris. Ieşind din cabană, el strînse mîna învăţătorului, recomandîndu-i să-şi continue observaţiile cu materialul pe care i-l lăsa ; suspină uşor şi declară :

— Dacă ar fi de ajuns să iau această piatră !...

Învăţătorul tresări :

— Şi de ce nu ? E unul dintre puţinele lucruri pe care nu le-am încercat.

— Da, repetă profesorul pe un ton obosit, de ce nu ?

Se simţea bine că nu crede de loc în asta. Totuşi ceru şoferului taxiului să-l aştepte o clipă şi reintră în cabană cu învăţătorul. Amîndoi îşi făcură de lucru împrejurul pietrei, grupînd mai întîi sub lupă toate fiinţele, pe care apoi le închiseră într-un spaţiu restrîns înconjurat cu mici ziduri de pămînt. După un ceas de muncă, dezgoliră o lespede cu latura de cincizeci de centimetri. Încercară s-o ridice. La început rezistă, dar eforturile lor ritmate o clătinară. Şoferul băgă capul pe uşă şi spuse :

— Ei, veniţi sau nu ?...

Tot timpul călătoriei, profesorul Thuillère nu părăsi o clipă din ochi valiza în care pusese piatra plată, purtînd-o pe antebraţele sale întinse pentru a n-o răsturna. Şi-şi repeta, cu toate că era foarte grea :

— Nu cîntăreşte aproape nimic, este diamagnetism, simplu, este diamagnetism, magnetism, magnetism...

Dar se gîndea la bilă spunînd asta.

Chiar în seara sosirii îşi reluă experienţele. Cu răbdare, pili piatra ca să-i dea, dintr-o nevoie pur estetică, forma unui paralelipiped. O înconjură cu o barieră verticală de chit,

cpsf.info

înaltă de un centimetru, şi curăţi suprafaţa dimprejurul bilei de ridicăturile de pămînt puse în ajun, eliberînd astfel ființele, care, sub lupă, începură iar să vagabondeze.

Problema era, din nou, de a intra în legătură cu ele. Existau mii de feluri de a se înțelege, dar care era cel bun? Spirit logic, el făcu o clasificare a lor şi începu apoi să le aplice: limbaj articulat, telepatic, semnale optice, frecvențe radio, scris, ideograme, simboluri, electricitate, magnetism — totul se perindă, săptămînă după săptămînă, dar nici un rezultat, fie el cît de mic, nu venea să-i încunune eforturile. Învăţătorul îi scrise. Profesorul îi răspunse la două scrisori una, apoi lăsă să se adune trei misive la rînd şi pînă la urmă îl părăsi cu totul. În cercurile ştiinţifice începuse să treacă drept ţicnit. Curînd colegii nu-i mai vorbiră decît pe un ton de profundă compătimire, fără măcar să-l atingă cu asta, căci nu auzea nimic din ceea ce nu se referea la problema lui. Lunile trecură. La Paşti, învăţătorul sosi şi-l găsi foarte slăbit, cu privirea strălucitoare, aproape de nebunie. Nu mai trăia decît pentru piatra sa şi pentru bila pe care nu putea s-o desprindă de pe ea.

— Nişte făpturi din altă lume vin la noi şi nu putem afla ce ar avea să ne învețe, spunea el.

Învăţătorul rămase cîteva zile la Paris. Indirect, el fu acela care rezolvă misterul. Începuse să citească, să devoreze povestiri de anticipaţie şi văzuse într-un magazin vechi adresa unui club care părea să fie cartierul general al amatorilor de fantastic. Se duse acolo şi se pomeni dintr-o dată într-un mediu care se pasiona de viitor. Scriitorii şi cititorii erau amestecaţi cu criticii acerbi, a căror virulenţă tehnocrată oferea cel mai bun mijloc de a te instrui, şi cu savanţii generoşi, care nu-şi precupeţeau sugestiile şi informaţiile ştiinţifice menite să dea povestirilor în lucru o bază verosimilă sau cel puţin plauzibilă. El puse întrebarea şi primi răspunsul.

— Fiinţele voastre, spuse oracolul, sînt mult mai inteligente decît noi, nu-i aşa? De ce să vă încăpăţînaţi să le ghiciţi limbajul? Mai bine învăţaţi-le limbajul nostru!

Învăţătorul scoase un strigăt şi alergă într-un suflet către casa profesorului, rugîndu-l să încerce experienţa. Thuillère ridică din umeri, dar proiectă pe un mic ecran cîteva microfilme ale unei cărţi menite să-i învețe pe copii să citească. Apoi, convins de eşec, aşteptă plictisit rezultatul. Dar care nu-i fu mirarea, a doua zi, văzînd cum fiinţele pe care le examina cel puţin pentru a mia oară scot din bilă mai multe piese şi montează un aparat, apoi un ecran pe care, după o clipă, citi la microscop cîteva fraze copilăreşti:

CĂRŢI MAI GRELE. ÎNVĂŢĂM A CITI REPEDE. HÎRTIE PREA MARE.

El scoase un răget de triumf, reduse febril dimensiunile ecranului său și proiectă, pe rînd, toate microfilmele din bibliotecă. După două zile terminase. Nu dormise o secundă și se prăbuși pe un divan. Cînd se trezi, a treia zi dimineața, alergă la piatră și potrivi microscopul. Pe ecranul instalat de ființe defilau fraze după fraze, și profesorul înțelese că spectacolul începuse demult. Citi totuși cu un interes crescînd, apoi fraze pe care le mai întîlnise reveniră, și el înțelese că asista la o proiecție permanentă. Asta îl făcu să stimeze și mai mult aceste ființe minuscule, care prevedeau totul.

Veneau, spuneau ele, de pe o planetă care scăpase pînă atunci investigațiilor astronomilor, situată în brîul de asteroizi. Dar aparatul lor diamagnetic de navigație, întemeiat pe proprietatea antimoniului de a se orienta pe direcția est-vest, contrar fierului, se dereglase, suportînd enorma atracție a Pămîntului, și fixase inexorabil sfera într-o poziție de echilibru ai cărei poli erau situați chiar în masa pietrei. Potrivit cunoștințelor pămîntenilor, ele imaginară o soluție. Explicară limpede profesorului ce așteptau de la el și, după cîteva zile, bila fu eliberată de piatră.

O dificultate de netrecut se prezentă atunci : nu puteau să învingă gravitația terestră. Ar fi trebuit ca bila să fie proiectată la mii de kilometri de sol. Profesorul păli citind asta. Trăia de atîta vreme alături de aceste ființe minuscule și drăguțe, încît resimțea în chip real disperarea lor la gîndul că nu se vor mai întoarce niciodată pe planeta natală. Se înverșună să învingă acest ultim obstacol, dar în van, căci renunța la proiectele lui îndată după ce le concepea. Pe Pămînt nu se cunoștea o forță capabilă să proiecteze un obiect, fie el atît de mic ca bila, la o înălțime mai mare de o mie de kilometri. [1]

Între timp, tot prin intermediul ecranelor, el află, pentru a se odihni după cercetările care-l absorbeau, obiceiurile și istoria acestui popor infim. De mai multe ori i se tăie răsuflarea, mai ales cînd află că creierul ființelor era această sferă albastră legată de corpul lor doar printr-un filament subțire.

— Dar cum v-au lăsat legile evoluției să trăiți și să prosperați cu un asemenea handicap ? Trebuie să fiți foarte fragili...

— Foarte, i se răspunse, și de aceea, contrar vouă, nu ne războim niciodată. Dar dacă forma aceasta n-ar fi fost îndeajuns de adaptată la viața de pe planeta noastră, n-am fi acum aici, pe planeta voastră, care ne e ostilă. Ne aflăm printre voi de trei secole și dacă n-am fi avut grijă să ne îmbarcăm cu familiile pentru marea călătorie ale cărei urmări

[1] Povestirea a apărut în anul 1958

cpsf.info

dezastruoase le suferim, am fi murit cu toții. Cei două sute de indivizi care alcătuiesc echipajul sferei sînt urmașii îndepărtați ai celor ce s-au îmbarcat acum trei sute de ani. Pe de altă parte, ducem lipsă de lucrători...

Thuillère, care începuse să iubească acest mic popor, fu izbit teribil, pînă la greață, de ceea ce citi mai departe. Cînd ființele aveau nevoie de un lucrător docil și perfect adaptabil la o muncă anumită, alegeau pur și simplu pe una dintre ele, de preferință mai puțin inteligentă decît celelalte, și tăiau filamentul care-i lega trupul de creier, anihilîndu-i astfel voința personală și facultățile superioare.

Simți tentația bruscă de a-i strivi pe acești monștri, dar reflectă și nu făcu nimic. Dimpotrivă, văzu analogia prin care aceste ființe ofereau o imagine destul de fidelă a propriei noastre umanități [1] și hotărî să se străduiască și mai mult pentru a le elibera de atracția terestră. Din păcate, bunăvoința nu era de ajuns.

Reciti, într-o seară, microfilmul care cuprindea tot ceea ce-i comunicaseră aceste ființe dintr-o altă lume și nimeri exact peste ceea ce-i scăpase pînă atunci. Așa se fac descoperirile.

În zori se sculă foarte ațîțat și le anunță că vor putea, în sfîrșit, să se întoarcă acasă. Reintrară toate în sferă și o închiseră ermetic. Thuillère puse atunci sfera în buzunar și ieși din Paris.

După două luni, învățătorul veni să-l vadă și se miră.

— Au plecat deci? îl întrebă el.

— Le-am ajutat, răspunse surîzînd profesorul.

— Cum?

Thuillère luă o simplă bilă de sticlă de pe birou și coborî cu învățătorul în grădină. Acolo aruncă bila în sus.

— Așa, spuse el. Înțelegi, șase luni petrecute pe Pămînt însemnau pentru ele un secol. La fel, un metru era echivalentul a cinci sute de kilometri... Știi că le regret un pic?

[1] După opinia noastră, avem de-a face aici cu un ecou din romanul lui H. G. Wells „Primii oameni în Lună". Procedeul pe care îl folosesc minusculii vizitatori ai Pămîntului pentru a obține „un lucrător docil și perfect adaptabil la o muncă anumită" este asemănător celui descris de domnul Cavor — în esență și nu la amănunt. Ca și Wells, Versins critică astfel urmările monstruoase ale specializării în capitalism.

ULTIMUL ZID

Langevin avea dreptate. Mai mult chiar decît credea el însuşi!

Ascultaţi mai bine întîmplarea înscrisă acum în Istoria Ştiinţelor, ca o enigmă care nu va fi, cred, dezlegată prea curînd. Nu m-am numărat printre eroii ei, căci, în acest caz, n-aş mai fi aici ca să v-o povestesc. Dar am asistat la întreaga ei desfăşurare, cu acea teroare singulară care te cuprinde cînd, neputincios ca-ntr-un coşmar, vezi oribilul producîndu-se sub ochii tăi. Şi pînă în ultima clipă am sperat să nu fie decît un vis rău, din care aveam să mă trezesc, am sperat că un asemenea lucru nu se putea întîmpla cu adevărat unor oameni în carne şi oase, că natura e mai puternică decît... nu ştiu, că legile fizice aveau să precumpănească şi că infama dezagregare a celor patru oameni avea să se oprească într-o zi pentru a urma din nou cursul firesc al vieţii, aşa cum l-am învăţat...

Eram paznic de noapte la Baza Aster, la sud de Orléans. În urmă cu şaizeci de ani, Aster nu exista, era un vast spaţiu pustiu care a izbit ochii tehnicienilor însărcinaţi să repereze un loc prielnic pentru un teren de experienţe astronautice. Aşa s-a născut Aster.

Eram paznic de noapte, căci în lumea asta sînt totdeauna imbecili care n-au altă ocupaţie decît să-i încurce pe cei care fac ceva util. La început, Baza era deschisă, dar după două sabotaje destul de grave şi trei sau patru glume pe cît de stupide, pe atît de periculoase, am fost numit în acest post

cpsf.info

și am ajuns curînd să-i cunosc pe toți pe numele mic, căci am o fire prietenoasă și-mi place să stau de vorbă cu oamenii pe care-i intîlnesc; or, meseria mea mă obligă să întîlnesc mulți, pentru că la Baza Aster se lucrează zi și noapte. Și apoi, ofițerii nu sînt cu nasul pe sus: însuși colonelul Tarde îmi strînge mîna cîteodată și îmi cere un foc. În felul acesta sînt la curent cam cu tot ceea ce se petrece.

La 17 octombrie — era o zi mare în anul acela —, nu voi spune care anume. E mai bine ca o anumită umbră să învăluie legenda care s-a născut și care nu e crezută întru-totul. Locotenentul Ferronier și trei oameni trebuiau să încerce să treacă zidul luminii între Pămînt și gama Lebăda II B. Se așteptau, desigur, revelații senzaționale la întoarcerea astronauților, căci Einstein și interdicțiile lui nu fuseseră încă uitate, dar nimeni n-ar fi putut să prevadă oroarea lucrurilor care s-au petrecut... în afară de Langevin, firește, dar Langevin era mort de o bună bucată de vreme, și extrapolările lui fuseseră, de altfel, primite, chiar pe cînd trăia, cu un surîs destul de condescendent.

Edouard Ferronier era un tip dat naibii, scund, cu ochii vii și mobili, cu mîinile iuți și spiritul deschis, exact genul de om care nu întreprinde decît ceea ce speră să ducă la bun sfîrșit și care izbutește în ceea ce întreprinde. El alesese pentru a-l însoți în zborul său de performanță pe Jean Peloud, Adalbert Mod și André Dallement, trei flăcăi zdraveni și curajoși, care-și cunoșteau meseria ca nimeni alții. Meseria lor era, desigur, electronica, medicina spațială și propulsia ionică, adică exact tot ceea ce e necesar pentru ca o astronavă să pornească cu toate șansele de succes.

Ei decolară la 17 octombrie, la ora nouă și treizeci, în Experimentala 7. Un cuvînt despre curajul lor: primele șase rachete ale proiectului Foarfecă dispăruseră cu echipaj cu tot. Dar nimic nu-i va opri vreodată pe oameni. Nu se știa decît un lucru, și anume că nici una dintre cele șase expediții nu atinsese viteza luminii. Instrumentele care le urmăreau tentativa nu detectaseră nimic deosebit: pur și simplu la aproape 200 000 de kilometri pe secundă, contactul fusese rupt în mod brutal. Un gol și apoi nimic...

În mod normal, la ora nouă dimineață ar fi trebuit să dorm, dar Ferronier era unul dintre bunii mei prieteni, cel care se oprea cel mai des ca să schimbe o vorbă cu mine în timp ce-mi făceam rondul și n-aș fi vrut pentru nimic în lume să nu fiu de față la plecarea lui. Am fost ultimul care i-am strecurat la ureche cuvîntul istoric și i-am strîns mîna cu o emoție pe care nici n-am încercat s-o ascund. Chipul său era grav, dar nu trăda nici o urmă de teamă.

Cînd racheta dispăru, m-am îndreptat încet către Turnul de Control. Colonelul îmi spuse că totul merge de minune și că legătura între Experimentala 7 și el era perfectă. Îmi promise, amabil, să mă cheme îndată ce va avea noutăți. De altfel, trebuiau să treacă mai multe zile pînă la atingerea punctului critic. Propulsoarele ionice, care aveau să ia curînd locul ejectoarelor cu carburant chimic, dau o accelerație foarte slabă și ajung să producă, după un anumit timp, viteze fantastice, numai pentru că fiecare accelerație se adaugă precedentei fără oprire, atît cît e nevoie și cu o cheltuială neînsemnată de energie. Marele pericol, în acest caz, îl constituie întîlnirea cu un corp ceresc rătăcitor, care nu poate fi evitat în nici un fel. Poate că asta a făcut să eșueze primele expediții, cu toate că riscul este minim, după calculul probabilităților. Dar un singur gram de materie cosmică e de ajuns pentru a străpunge astronava și a determina o moarte instantanee.

Timpul trecu pentru mine în febra așteptării. Zadarnic îmi spuneam că Ferronier era în stare mai mult decît oricare altul să izbutească: încercarea lui era oricum altceva decît a-ți întinde mîinile pentru ca soția să-și depene ghemul de lînă. Oamenii sînt nesățioși. Sigur că, asemenea tuturor celor care nu pricep mare lucru, îmi petrecusem tinerețea entuziasmîndu-mă de cuceririle succesive ale savanților și ale tehnicienilor și emoționîndu-mă la auzul martiriului pe care-l sufereau deseori pionierii din diverse domenii. Dar cînd văzusem de aproape înfricoșătoarele probe prin care trebuiau să treacă astronauții — pentru a nu lua decît un caz dintr-o mie —, riscurile pe care le înfruntau zilnic, fusese cu totul altceva și eram mai mult îngrozit decît cucerit de tentativele lor neîntrerupte. După ce învinseseră Spațiul, atacau acum Timpul! Zidul timpului, sau zidul luminii, cum i se mai spunea... Exista oare ceva cu adevărat de netrecut?

La 28 octombrie, zece zile mai tîrziu, ajunseseră la rîndul lor la 200 000 de kilometri pe secundă. Era punctul critic pe care nu-l depășiseră ceilalți. N-am părăsit Turnul de Control toată ziua. Tarde era și el palid și nervos. Nu părăsea din ochi instrumentele. Curba urca, urca încet, imperceptibil. Mi-i închipuiam pe Ferronier și pe oamenii lui departe, în temnița lor de oțel, neavînd altceva de făcut decît să urmeze indicațiile instrumentelor, neputincioși față de orice s-ar fi întîmplat. De ce erau trimiși oameni? Mașinile le-ar fi ținut la fel de bine locul! Da, mi se răspundea, dar atunci timpul n-ar fi învins de oameni, ci de mașini. Mai spune ceva în fața unor asemenea argumente!...

Ei trebuiau să știe că atinseseră punctul în care predecesorii lor se mistuiseră în spațiu, fără speranță. Care erau gîndurile lor? Probabil aceleași ca ale noastre, doar mai ascuțite, infinit mai ascuțite. Ei se aflau acolo!...

Un sughiț al observatorului de cart mă făcu să tresar. El arăta cu degetul curba care urca mereu. Experimentala 7 depășise cei 200 000 de kilometri! În timpul zilei, ca atinsese încet-încet 220 000. Și legătura nu se întrerupsese!... Ochii mi-erau împăienjeniți și mă durea tot trupul de atîta încordare.

Cînd am plecat în primul rond erau la 222 300 și ceva. Și cucerirea zidului timpului continua în nervii mei surescitați. Tarde abia dacă mai mînca și dormea, și Baza întreagă zumzăia de cele mai neverosimile zvonuri. Reporterii avizi erau expediați fără a li se da nici o informație; asta nu împiedica ziarele să publice inepții enorme, pentru că trebuiau totuși să dea ceva de mestecat milioanelor de cititori care așteptau să se înfioare.

La 2 noiembrie — îmi terminasem ultimul rond de noapte, deci era pe la ora 6 — m-am năpustit spre Turnul de Control. Era o zi mare: în ajun, se apropiau de zid. În timpul rondului meu îl atinseseră, îl depășiseră poate!...

Colonelul stătea pe un scaun, cu capul în mîini, și am crezut o clipă că totul era pierdut. Dar nu! Auzind ușa, el își ridică ochii și strigă, plîngînd de bucurie:

— Au reușit! Reușit! Reușit!

Am privit curba cu inima zvîcnind. Trecuse dincolo de 299 793. Eram gata să-mi manifest și eu ușurarea, cînd m-a izbit un amănunt. M-am apropiat, încruntîndu-mi sprîncenele. Observatorul își dădu și el seama că e ceva în neregulă și, o secundă după aceea, Tarde se ridică dintr-un salt, scoțînd o înjurătură.

Curba își continua într-adevăr ascensiunea dincolo de 299 793, atingînd punctul 8; dar, în același timp, pornind din punctul zero, o altă curbă cobora și ajunsese la punctul minus 8.

Observatorul îl privi pe Tarde, acesta se uită la mine și am izbucnit într-un rîs nervos.

— Nu-i nimic de..., începu colonelul pe un ton sever, dar nu-și continuă fraza, dîndu-și probabil seama că fusesem cuprins de teroare.

În ziua aceea, curbele nu se mai diferențiară. La căderea nopții, ele se aflau la plus 2 100 și minus 2 100. Între ele exista un paralelism riguros; ascendenta era imaginea exact inversată a descendentei.

— Ce fac? gemea Tarde. Doar aveau ordin să decelereze la 300 000!

— Poate că vor să vadă pînă unde pot ajunge, am presupus eu.

— Bine... şi curba descendentă?

Tarde îi convocă pe cei mai reputaţi experţi. Nu exista nici o explicaţie. Singura problemă practică era: trebuia, puteam să înştiinţăm presa? Şi dacă da, în ce termeni? Avea să urmeze, desigur, un torent de proteste sentimentale, aşa cum se întîmpla la pierderea oricărei astronave. În epoca noastră, asta înlocuieşte poveştile atroce cu submarine şi se pare că place mulţimilor.

A doua zi, colonelul se întreba dacă, la urma urmei, Experimentala 7 nu decelerase dintr-un motiv sau altul, pornind de la punctul zero, fără a aştepta să atingă, potrivit ordinului, 300 000, şi dacă atunci curba descendentă nu reprezenta vreun fenomen necunoscut în genul nedeterminării lui Heisenberg sau, cum propuse ezitînd un tehnician, ceva care ar semăna cu difuziunea electronică. Exista poate un fapt care-l constrînsese să nu depăşească punctul zero. În acest caz, aparatul s-ar fi... difuzat în spaţiu... sau în timp? Pentru a spune adevărul, nimeni nu ştia ceva precis. Tarde transmise totuşi presei un comunicat laconic, indicînd că racheta experimentală numărul 7 atinsese viteza luminii şi refuză orice lămurire suplimentară jurnaliştilor sosiţi cu sufletul la gură să-i ia un interviu. De altfel, ce-ar fi putut să le spună?

— Să aşteptăm, repeta el, să aşteptăm.

Era soluţia cea mai rezonabilă. Poate că Ferronier va putea să explice?...

Cu cît trecea timpul, cu atît eram mai convinşi că singura curbă reală era cea descendentă şi că cealaltă se datora probabil unui efect necunoscut. Căci viteza pe care o înscria devenea cu fiecare zi mai fantastică. Cu cît se apropia prima curbă de punctul static, cu atît urca a doua: 400 000... 450 000... 500 000... Şi de cealaltă parte: 199 586... 149 586... 99 586...

În ziua în care curba descendentă trebuia să ajungă la punctul static, ascendenta urcase la 599 586 cînd am intrat în Turnul de Control. Tarde ordonase evacuarea pistei, ca o măsură de prevedere a neprevăzutului. Şi faptele îi dădură dreptate. La ora unsprezece şi douăzeci de minute, la 19 noiembrie, Experimentala 7 se ivi în cer şi ateriză, mugind din toate ţevile de eşapament. Apoi zgomotul descrescu şi încetă. Colonelul pusese în funcţiune cu maximum de randament aspiratoarele de emanaţii radioactive şi se năpusti spre racheta a cărei uşă se deschise. De-a-ndaratelea, Ferronier cobori şi aş-

teptă jos — fără să se întoarcă spre noi — ca oamenii săi să-l urmeze. Apoi...

Coşmarul începu cu adevărat în clipa aceea. Mereu de-a-ndaratelea Ferronier făcu cîţiva paşi, întinse mîna în faţa lui, o scutură şi porni din nou de-a-ndaratelea spre Turnul de Control. M-am aşezat în calea lui, dar spinarea largă mă îmbrînci fără să-i pot rezista. Am aruncat o privire spre Tarde : avea exact aerul unui om lovit în moalele capului şi care mai stă în picioare printr-o minune. M-am năpustit pe urmele locotenentului care urca, de-a-ndaratelea treptele scării Turnului de Control. Am intrat după el. Privea cu un aer interesat în cel mai înalt grad curbele care se stabilizaseră, în sfîrşit, la zero şi 599 586.

— Ei, l-am întrebat, nu-ţi mai recunoşti prietenii ?

Ceea ce-mi răspunse n-avu mai întîi nici un sens pentru mine. Abia mult mai tîrziu, cînd mă obişnuisem cu felul său de a fi, am putut să înţeleg că repeta pur şi simplu pe dos ceea ce spusese în perioada corespunzătoare a vieţii lui, înainte de punctul zero.

Fusese nevoie de doi ani pentru a construi Experimentala 7. Fusese nevoie de treizeci de ani pentru a face din Edouard Ferronier un locotenent capabil să încerce depăşirea vitezei interzise. Fusese nevoie de treizeci şi doi de ani pentru a-l învăţa pe Dallement să utilizeze corect un calculator electronic şi să facă punctul în spaţiu indiferent de viteză, de treizeci şi cinci de ani pentru ca Jean Peloud să poată diagnostica şi trata maladiile spaţiale, de patruzeci şi unu de ani pentru ca Mod să ştie să demonteze şi să remonteze un propulsor ionic chiar în zbor, fără a compromite securitatea rachetei...

Fu nevoie de doi ani pentru ca Experimentala 7 să se distrugă piesă cu piesă, singură, sub ochii noştri îngroziţi şi fără a putea să facem nimic, căci piesele care se deplasau păreau înzestrate cu o masă infinită şi răsturnau sau traversau toate obstacolele puse în calea lor. Fu nevoie de treizeci, treizeci şi doi, treizeci şi cinci şi patruzeci şi unu de ani pentru ca Ferronier, Dallement, Peloud şi Adalbert Mod să-şi piardă toate cunoştinţele şi să-şi trăiască vieţile de-a-ndaratelea, ca nişte automate, pînă la naşterea lor inutilă.

Izolaţi într-o lume căreia nu-i mai aparţineau în întregime, ei refăceau toate gesturile pe care le făcuseră cîndva, dar acum fără parteneri. Cu o logică înfricoşătoare, ei urmau de-a-ndaratelea filiera vieţii lor, nici o piedică nu le rezista, nu puteau fi claustraţi şi sînt sigur că pielea lor ar fi oprit fără nici o primejdie pentru ei glonţul milos cu care mă gîndeam într-o zi să le curm supliciul.

Dar sufereau ei? Oare sentimentele sînt reversibile ca și faptele? Ferronier își retrăi căsătoria, dar lîngă el nu se afla nici o femeie, prietenii nu se aflau acolo ca să-l înconjure — în afară de mine, care fusesem detașat de Bază ca să-l însoțesc pretutindeni. L-am văzut prefăcîndu-se că mănîncă de-a-ndaratelea, fiind sătul înaintea fiecărei mese fictive, manifestîndu-și foamea după aceea și folosind mereu limbajul său inversat. Nici unul dintre ei n-a avut nevoie vreodată de hrană. Și însuși trupul lor nu se odihnește nicăieri, căci ei n-au murit... ei au dispărut născîndu-se.

Langevin avea dreptate. Langevin este acel savant care trăia la începutul secolului douăzeci și care dedusese, pornind de la anumite principii foarte complexe, din care n-am priceput niciodată nimic, că dacă un călător ar părăsi Pămîntul cu o viteză foarte apropiată de aceea a luminii, întorcîndu-se după doi ani, ar găsi planeta noastră îmbătrînită cu două sute de ani, căci viteza la care ar fi fost supus ar fi încetinit timpul său propriu în raport cu timpul terestru. Acest exemplu celebru a fost supus de mai multe ori focului criticii, dar, pînă în ultima vreme, nu se știa cîtă dreptate avea savantul medieval. Mai mult decît își închipuia, desigur. E, de altfel, foarte evident, bunul simț va fi de acord cu mine. Cînd te lansezi în astfel de profeții, te înșeli totdeauna mai mult sau mai puțin decît credeai. Doar sînt atîtea șanse în plus de a nimeri alături, într-un sens sau altul, decît de a nimeri exact!... El a nimerit exact, mai prejos decît realitatea.

Ultimul zid va fi totdeauna de netrecut.

Erau ei veritabili, acești oameni care au trăit de două ori?

Erau fantome reale (căci puteau fi atinși, dar nu abătuți de la halucinanta lor operă de autodistrugere)?

Sau erau, cum s-a presupus, fără dovezi, desigur, dublurile oamenilor care gravitau în spațiu, departe de noi — imobili —, încremeniți la 599 586 de kilometri pe secundă?...

COLECȚIA Povestiri științifico-fantastice cpsf.info

CÎINELE

— Ai face mai bine să-mi cauţi o parteneră...

Cuvintele răsunară în camera pe care, din obişnuinţă, o numesc biroul meu. Mi-a trebuit un timp pînă să înţeleg că vorbise cîinele. L-am întrebat atunci :

— De ce-mi spui asta ?

— Ei, poftim ! Pentru că ăsta-i adevărul ! mi-a răspuns el. De un sfert de ceas gîndeşti cu voce tare, fără să-ţi dai seama. Cu oase şi cu supă am supat... Acum îmi trebuie o parteneră... mă rog, o căţea.

— Dar...

Am rămas cu fraza în aer şi n-am lăsat-o să recadă. Îmi amintisem — cam tîrziu, ce-i drept — că, de obicei, cîinii nu vorbesc. Mi-am luat legătura de chei de pe o mobilă şi am ieşit foarte repede, închizînd animalul în cameră. El n-a protestat.

Pe coridor am reflectat. Ce se întîmpla oare ? Complicaţii, desigur, ca totdeauna în ceea ce mă priveşte. De cînd aveam cîinele ăsta la mine, două luni încheiate, doar lătrase şi gemuse. Era foarte afectuos şi se gudura tot timpul, avea multe calităţi, nu fura, era bine educat şi curat. Ce să-i cer mai mult ? Nu-i lipsea decît darul vorbirii — şi acum îl avea, ori mă smintisem eu.

Am luat o hotărîre, am ieşit şi l-am căutat pe bătrînul care mi-l vînduse. Un tip din cei ce-s nevoiţi să doarmă pe sub poduri. L-am găsit după un ceas şi i-am spus povestea.

— Aha ! a zis el, fără să se tulbure de loc. Vasăzică a vorbit căţeluşul ? N-a pierdut obişnuinţa, o notă bună pentru el. Mi-era teamă...

L-am întrerupt :

— Ce-ar fi să vorbeşti mai limpede ?

— Nu zău ! Oh, pardon, vreau să spun... E un cîine de treabă, nu-i aşa ? Atunci o să-l păstraţi ? N-ar face rău nici unei muşte, şi dacă-i explicaţi, n-o să vorbească în faţa persoanelor, n-o să vă facă de ruşine. O să vorbească numai cu dumneavoastră, dacă-l luaţi cu binişorul... Şi mi-a promis totuşi că n-o să zică niciodată nimic de faţă cu dumneavoastră. Nu se ştie, înţelegeţi ? Se pare că n-a putut să se ţină de cuvînt, că-l mînca limba. Cîinii, ştiţi, e buni la inimă, iubeşte oamenii, îi ascultă, şi, pe cinstea mea, cei care-i înţelege pe oameni, care poate să le răspundă se simte rău că nu poate să le zică nimic ! E drept, mă gîndeam că n-o să reziste. Tăcerea e bună pentru oameni, care sînt prea obişnuiţi să pălăvrăgească într-una fără să spună mare lucru. Dar ei, cîinii, nu ştie să discute şi ar vrea grozav. Atunci, dacă unul ştie, nu trebuie să-i faci mizerii, nu-i aşa ?

— Atunci explică-mi, ce naiba !

— Nu vă enervaţi, nu vă enervaţi, bunul meu domn. Am să vă spun totul. Dar trebuie să-mi făgăduiţi un lucru, că n-o să-i faceţi nimic cîinelui meu...

Atunci am rostit o frază nelalocul ei, pe care, din fericire, bătrînul n-a reţinut-o :

— Parcă ţi-am cumpărat cîinele, nu ?

— Că n-o să-i faceţi nimic rău, a continuat el fără să se întrerupă, că dacă nu-l mai vreţi o să mi-l daţi înapoi. O să crăpăm un pic mai mult de foame, noi doi, dar aşa n-o să fie nefericit, nu ? O să aibă cu cine să vorbească, ai ?... Oh, o să vă dau înapoi banii, îi am încă. N-am putut să-i cheltuiesc, mi s-ar fi strîns inima şi apoi aş fi avut aerul că i-am furat. Pentru cineva care n-are niciodată mai mult de o sută de cenţi în buzunar, de ani de zile... Bun, dacă vreţi să ştiţi... Dar, bunul meu domn, aflaţi mai întîi că n-am fost totdeauna un vagabond. În tinereţe am învăţat de-adevăratelea. Dacă azi sînt un păduchios, n-am fost totdeauna la fel. Ştiu să citesc, ai ?

— Care-i legătura ?

— Acuş, acuş... Un vagabond sau un domn, e cam acelaşi lucru, nu-i aşa, dacă ştie să citească amîndoi. Ei bine, de aici se trage totul. Într-o zi am găsit într-o ladă de gunoi o carte — ah, minunată carte era acolo ! Sigur că-i lipseau cîteva pagini şi coperta şi că era murdară, altfel n-ar fi aruncat-o, nu ? Atunci am luat cartea şi mi-o citesc din nou cînd m-apucă,

cpsf.info

o bucățică de ici, una de colo. Îi zice „Omul și destinul său" și e de unul Lecomte de Noüy, tip de treabă, dar iezuit, fără discuție, după cum scrie. Eu, înțelegeți, bunul Dumnezeu, n-am nimic împotriva lui, doar că ar fi putut să-mi dea un pic mai mult noroc, nu-i nimic. Dar iezuiții, pe ăștia nu pot să-i înghit. Au un fel de a se purta în existență care nu-mi convine. Fiecare cu păsărica lui, ai ? Da, da, ajung unde vreți, alerg... Vasăzică, citesc cartea și apoi o recitesc mai atent și o citesc încă o dată ca să văd dacă am înțeles bine. Lipsesc destule pagini, dar asta nu supără în ansamblu. Și atunci, am găsit cățelul. Era mititel, poate de două zile, și plutea pe Sena. Trăia încă. Atunci cînd ai văzut atîția morți cîți am văzut eu, știi să-i recunoști pe cei vii. L-am pescuit, l-am încălzit și l-am dus unui prieten de-al meu. Ăsta are o cățea care tocmai fătase o liotă de pui. Și a supt ticălosul cu atîta poftă, că era un spectacol care făcea cît un bilet de metro în timpul iernii... Am rămas la prietenul meu o bună bucată de vreme și cățelul a crescut, s-a făcut mare. Iar eu citeam cartea.

— Dar ce legătură, Dumnezeule... ?

— Așteptați, nu fiți atît de grăbit ! Dacă ați avea meseria mea, ați învăța să aveți răbdare, bunul meu domn. Citeam deci cartea și cu cît o citeam, cu atît îmi spuneam că treaba asta s-ar putea face. Uite locul, e în capitolul opt al părții a treia : suma considerabilă de cunoștințe pe care un copil poate să le acumuleze în primii ani... Și mai departe, în pagina următoare : un copil de trei luni poate foarte bine să învețe. Nu trebuie să fii sever, ci răbdător și încăpățînat, mai încăpățînat decît el... Înțelegeți ?

— Hm, nu tocmai.

— Ei bine, o să înțelegeți. M-am gîndit, tot citind, și recitind, și răscitind asta, că dacă un copil ar putea să învețe la trei luni, de ce n-ar putea un cățeluș de trei luni, care e mult mai isteț, fără supărare, de ce n-ar putea să învețe și el, chiar mai bine, pentru că e mai isteț ? Am început imediat după ce a fost înțărcat, l-am luat cu mine și ne-am dus la țară, ca să nu-și bată joc oamenii de mine, dacă aș fi dat greș. Ei bine, bunul meu domn, n-am dat greș. Am avut răbdare, am fost încăpățînat și l-am învățat încet, încet să vorbească. Îl țineam pe genunchi, cu capul întors spre mine și îi povesteam o mulțime de lucruri, rar, deschizînd bine gura ca să vadă cum devine cazul. Da, am fost mai încăpățînat decît el. Chiar cînd mă uda pe pantaloni, nu-l lăsam. Ca să fiu sincer, i-a trebuit destul timp pînă să spună „tata", dar a izbutit, apoi a spus „mama" și a urmat restul. Și dacă mă credeți, bunul meu domn, cățelul ăsta, care n-are nici măcar trei ani, știe acum să discute ca un om mare. I-am vorbit despre stele

și planete, despre soare, despre istoria Franței și despre geografie, l-am învățat tot ce știam. Și dacă vi l-am vîndut, azi se-mplinesc două luni, am făcut-o pentru că îi era foame și pentru că, învățat cum e acum, îi era rușine să scotocească prin lăzile de gunoi. Degeaba i-am explicat că și eu sînt la fel de cult — n-a vrut să știe nimic, javra naibii, și s-ar fi lăsat să crape de foame.

— Și atunci ?

— Atunci ? Dumneavoastră hotărîți ce vreți să faceți. Eu v-am explicat de ce și cum...

Am luat un aer doct :

— Trebuie să fie examinat.

— Pardon, ce-ați spus, bunul meu domn ?

— Spun : trebuie să fie examinat de un prieten care e mare specialist în psihologie animală.

Bătrînul a sărit în picioare. M-a apucat de umeri și-a strigat :

— Nu faceți asta, domnule, nu faceți asta ! Nu-i un cîine de circ, e o corcitură de treabă care n-a căutat niciodată să se amestece cu oamenii. De ce să nu-l lăsăm în pace ? Nu, bunul meu domn, dați-mi-l înapoi, văd eu că vă stingherește. Eu m-am obișnuit vrînd-nevrînd, pentru că eu l-am învățat să vorbească. Am să-l iau înapoi și am să vă dau banii pe care-i am aici. Și toată lumea va fi mulțumită. În definitiv, cățelul ăsta nu mă are decît pe mine pe lume...

În clipa aceea, cîinele sosi șchiopătînd. Ne-a explicat că sărise de la etajul întîi, pe fereastră. Nu mai aveam ce să spun și am plecat. Nu, n-am luat banii înapoi.

Cînd am privit în urmă, i-am văzut tot acolo nemișcați, cîinele și bătrînul, făcîndu-mi semne.

★

Asta era partea trăsnită a întîmplării. Acum, partea serioasă... dacă vreți.

După cîtva timp, uitînd aproape totul, m-am întîlnit pe Podul Artelor cu prietenul meu Fraysse. Fraysse este unul dintre savanții nu prea rentabili care-și petrec timpul descoperind praful de pușcă, craterele de pe Lună etc. De altfel nu e exclus ca oamenii ăștia să ajungă să inventeze pînă la urmă, după ce au înfăptuit periplul complet al Istoriei Științelor în pas de cursă, vreun lucru care nu fusese inventat înaintea lor.

Este ceea ce i s-a întîmplat și lui Fraysse, după spusele lui. Avea o figură foarte posomorîtă și abia dacă binevoi să mă

recunoască și să meargă o bucățică de drum pe chei în compania mea, pe care de obicei o căuta.

— Ce-i ? Ce ai ? l-am întrebat după o tăcere îndelungată.

— Lasă-mă, te rog...

— Totuși, spune-mi, ce ciudățenie...

Se supără aproape :

— Oh, tu și citatele tale din Secolul cel Mare ! Lasă-mă și vezi-ți de drum !

— Bine, bine, nu insist. Ar fi nepoliticos să insist. Insistența e de altfel inutilă, nu-i așa ? Deci nu voi insista...

Îl cunosc, citatele fine și la locul lor i se par pedante, el se închistează auzindu-le, dar umorul gras, bazat, de pildă, pe inepta și atotputernica repetiție, îl înveselește imediat. Deci se descreți și se opri brusc la colțul podului Saint-Michel.

— Ești în stare să păstrezi un secret ? tună el.

— Eu, fără îndoială, i-am răspuns, dar ei toți probabil că nu.

Și i-am arătat cu un gest oamenii care ne înconjurau și dintre care unii ne și priveau cu un aer intrigat.

— Ai dreptate, conveni el mai încet. Să mergem la hotelul meu, te invit.

— O moștenire ?

— Nu tocmai. O invenție prezentată la Ministerul de Război...

Am fluierat admirativ.

— Drace ! Și... reținută ?...

— Reținută. Și plătită. Nu grozav — timpurile sînt grele, dar, oricum, mai e și mulțumirea de a fi lucrat pentru țara ta, nu-i așa ?

Am încuviințat, cu gîndul în altă parte. Am ajuns la hotelul său, într-o străduță undeva între Saint-Michel și strada Saint-Jacques. Fraysse înhăță în drum o sticlă de Sancerre și două pahare dindărătul unei tejghele și mă pilotă pînă la camera sa de la etajul doi.

— Mă mir, i-am spus deodată, după ce ne instalasem, că poți să vorbești despre lucrurile astea...

El mă întrerupse :

— Dar nu pot să vorbesc ! Asta-i grozăvia ! Despre o parte, cel puțin, căci din punctul meu de vedere există și ceva mai neplăcut. Ceilalți n-au aerul că-și dau seama.

— Bine, am spus atunci, nu te întreb nimic.

— Oh, cu tine e altceva. Și apoi, tot o să se afle într-o zi sau alta. Ei sînt și prea proști ! Cînd mă gîndesc că erau să dea un anunț în ziare...

Am ridicat sprîncenele și, din întîmplare, Fraysse mă privea.

— Adevărat, spuse el, ar fi mai bine să încep cu începutul.

Trase o înghițitură zdravănă, plescăi din limbă ca un cunoscător, lăudă o clipă Sancerre-ul și se lansă :

— Uite : știi, sau nu știi, că de doi ani mă ocup de glotă...

— De... Hm, continuă.

— De glotă, limbă, cerul gurii, dinți, în sfîrșit, de aparatul fonic care permite emiterea și modularea sunetelor. Scopul meu principal era de a-i face pe muți să vorbească. Dar principalul...

Făcu un gest evaziv.

— Pe scurt, accesoriul a trecut pe primul plan. Muții nu vor vorbi, în orice caz nu înainte de a trece multă vreme, dar vor vorbi unele animale.

— Stai ! am exclamat eu. Asta mi-amintește...

— Mai tîrziu amintirile copilăriei tale fericite. Și eu știu că animalele vorbesc... de fapt comunică. Eu cînd spun : a vorbi înseamnă a vorbi ca noi, a se exprima cu ajutorul unor cuvinte-cod, al unor simboluri accesibile majorității. Deci anumite animale vor vorbi. A trebuit să scormonesc nu numai lingvistica, dar și frenologia, neuropsihiatria și teoria informației. O treabă al naibii de grea, poți să mă crezi, dar i-am venit de hac. Rezultatul : printr-o acțiune în același timp chimică și medicală — trec peste detalii —, urmată de un antrenament progresiv, am reușit să fac să vorbească, mai întîi, un cîine...

— Ha ! am exclamat eu, ha !

— Nu rîde, e foarte serios.

— Nu mă îndoiesc și nu rîdeam.

— Așa. Din păcate...

— Din păcate, am continuat eu, l-ai pierdut. Și militarii tăi voiau să dea un anunț în ziare ca să-l regăsească.

Mă privi intens cîteva secunde.

— E aproape așa, spuse el, în sfîrșit. Numai că nu l-am pierdut. A fugit, spunînd — e teribil cum simplul fapt de a putea să vorbești dezvoltă spiritul logic —, spunînd că, fiind primul din rasa sa, avea dreptul la menajamente și nu înțelegea absolut de loc să mai servească drept cobai. E o prostie, dar mă atașasem de el. După aceea am mai făcut și pe alții să vorbească, dar nu-i același lucru.

— Ah ! am spus eu, cam neliniștit. Ai făcut și pe alții să vorbească ? Și aceia n-au fugit ?

— N-au cum. Sînt în tabăra de la... vreau să spun într-o tabără militară.

— Înțeleg.

Am lăsat să se scurgă cîteva clipe de tăcere, ca să arăt cît de bine înțeleg. Apoi :

cpsf.info

— Ei bine, bătrîne, cred că am o surpriză plăcută pentru tine.

— Plăcută ?

— Da. Cîinele tău a fost, cred, al meu timp de două luni. Îl cumpărasem de la un vagabond...

I-am povestit totul. Mă asculta fără să se clintească. La sfîrşit, mi-a spus :

— Ei bine, omul tău te-a tras pe sfoară. Trebuie să fie vagabondul care dădea tîrcoale laboratorului meu de la Fontenay. Mi-a atras probabil cîinele cu cine ştie ce promisiuni. Şi cîinele ţi-a spus că-l cheamă Ric ?... Cînd de fapt îl cheamă Rac. Are de pe acum simţul camuflării inteligente...

Se extazia. Am aruncat un hîrdău de apă rece peste entuziasmul său :

— Da, şi în felul ăsta nu-i nevoie să-şi schimbe iniţiala de pe lenjerie.

— Idiot !... Şi unde-i copilul teribil ?

Am ezitat, întrebîndu-mă dacă nu era laşitate din partea mea să-l trădez pe bietul animal. În definitiv, dacă Ric... sau Rac... hotărîse să se camufleze în cîine de model obişnuit...

— Dar ce vrei să faci cu el ? Sau, mai exact, ce vor face cu el militarii tăi ? Nu văd prea bine utilitatea...

El strigă :

— Oh, dar nu, pe ăsta nu vreau să-l dau militarilor ! Ei au alţii, destui, şi mijlocul de-a avea şi mai mulţi încă. Vezi tu, Rac este un fenomen, desigur, dar este înainte de toate un cîine. Nu ştiu dacă s-a şi arătat în lumina asta, dar închipuie-ţi că are însuşiri foarte nete pentru vînătoare. Şi, ştii, vînătoarea, pentru mine...

Lăsă o lungă pauză, apoi se ridică.

— Hai să-l căutăm. Înţelegi ? Să poţi să vînezi cu un cîine care ar şti să discute şi să întocmească un plan de atac împreună cu tine, ca de la om la om !...

Nu mai trebuia să-l întreb pentru ce aveau nevoie militarii de aceşti cîini savanţi...

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

Ne rămîne acum să abordăm partea cea mai modernă a capitolului nostru, aceea a călătoriei în timp, a călătoriei propriu-zise, adică a deplasării unui om în sensul duratei, către viitor sau către trecut, cu posibilitatea întoarcerii în prezent. Nimeni nu ignoră faptul că această născocire a fost atribuită lui Wells, a cărui The Time Machine (Maşina timpului, 1888—1895) este o lucrare clasică a genului. Povestirea va rămîne clasică, într-adevăr, căci, dacă ideea că timpul nu este inalterabil exista de multă vreme, acum pentru prima oară un scriitor avea ideea de a-şi face eroul să călătorească spre viitor, apoi spre trecut, cu ajutorul unei maşini. Puriştii vor obiecta că această maşină nu era decît un pretext, că ea nu era descrisă şi însuşi autorul abia o lua în serios. Ea era totuşi destul de „reală" pentru ca Alfred Jarry, la patru ani după apariţia operei integrale (în momentul traducerii franceze a romanului lui Wells), să fi încercat să-i raţionalizeze elementele în Comentariu pentru a servi la construcţia practică a maşinii de explorat timpul * (1899).

Dar mult înaintea lui Wells, Restif de la Bretonne (care, hotărît, îşi are locul său în această conjectură şi merită, împreună cu Robida, al doilea premiu ex-aequo după Olaf Sta-

* *Maşina timpului* a fost botezată în franceză *Maşina de explorat timpul.*

cpsf.info

pledon *, se gîndise să-şi trimită eroul ultimului său roman, Postumele, în viitor, şi într-un viitor destul de net diferenţiat pentru a nu fi tentaţi să vedem în asta o întîmplare. Era în 1802, cu treizeci şi şase de ani înaintea lucrării anonime Missing One's Coach : an Anachronism **, despre care August Derleth credea că e prima povestire pe această temă. Poate că nu e inutil să mai precizăm că, dacă Postumele au fost publicate în 1802, esenţialul fusese scris şi citit în cerc restrîns înaintea Revoluţiei, totul fiind revăzut şi pregătit pentru tipar din 1796.

E vorba deci din nou de ducele Multipliandru, despre care am mai vorbit şi în capitolele precedente. Ceea ce ne interesează acum se află în volumul al treilea :

„ (...) Am examinat, oprindu-mă din secol în secol, schimbările care se petrecuseră pe suprafaţa Globului terestru. Ele erau prodigioase ! şi lunile însemnaseră veacuri ! Pînă şi limbajul era altul ! Am fost nevoit să-l învăţ".

El poate călători astfel în viitor „intrînd în trupul" oamenilor viitori. Parisul nu mai e decît un sat, şi Franţa se numeşte Republica Virginiei, are două capitale, una de vară, una de iarnă ; guvernul trebuie să-şi aibă reşedinţa pe rînd în amîndouă şi să rezolve problemele în mai puţin de şase luni, neputînd să le mute dintr-o capitală în alta.

Dar, aşa cum am arătat, onoarea incontestabilă de a fi inventat o maşină pentru a călători în timp îi revine lui Wells. Inventat e mult spus, căci descrierea acestui aparat este mai curînd vagă şi se rezumă la cîteva rînduri ale romanului.

Wells începe prin a relua noţiunile cunoscute despre dimensiuni şi timp, aşa cum fuseseră utilizate cu unsprezece ani mai devreme de Edwin Abbott în Flatland ***, apoi îşi pune eroul să declare :

„Nu există nici o deosebire între Timp şi oricare dintre celelalte trei dimensiuni ale Spaţiului, decît doar că de-a lungul Timpului se mişcă mereu conştiinţa noastră".

Pentru a-şi convinge prietenii, Exploratorul Timpului (nu-i vom cunoaşte numele) le expune cîteva argumente speciale, care au fost nu o dată reluate de autori mai dornici de pitoresc decît de adevăr ştiinţific (nu spunem realitate, căci nu există realitate decît la nivelul simţurilor) : el propune astfel „portretele aceluiaşi om" la diferite vîrste şi declară că e vorba de „secţiuni", de „reprezentări tridimensionale ale fiin-

---

* Pierre Versins se referă la lucrările lui Albert Robida *Jadis chez aujourd'hui* („Odinioară în vizită la astăzi", 1890) şi *L'horloge des siècles* („Orologiul secolelor", 1902) şi la romanul lui Olaf Stapledon *Last and first Men* („Ultimii şi primii oameni", 1930).

** „Pentru că a pierdut ocazia : anacronism".

*** Titlul complet este : *Flatland, a romance of many dimensions* („Ţara-Plată, roman despre numeroase dimensiuni", 1884).

ței tetradimensionale", ceea ce, dacă am utiliza același gen de argument, l-ar face să surîdă pe un copil care cunoaște diferența dintre un volum și planul pe care-l reprezintă o fotografie sau un tablou ; apoi el vorbește despre o diagramă stabilită de un barometru înregistrator și declară că „mercurul nu a trasat această linie în nici una din dimensiunile general recunoscute ale Spațiului" ; el declară că omul nu poate să se miște liber nici în spațiu, amestecînd astfel nivelurile de imposibilitate ; și, pentru a isprăvi, cheamă psihologia în ajutor :

„Te înșeli spunînd că nu ne putem mișca în Timp. De pildă, cînd îmi amintesc cu multă precizie de un anume incident, mă înapoiez la clipa cînd s-a produs : devin, după cum se spune, absent. Fac, pentru o clipă, un salt în trecut".

...Repetînd astfel, în ordinea evenimentului și a amintirii acestui eveniment, eroarea lui Flammarion confundînd ca într-o născocire obiectul și imaginea sa în Povestirile infinitului.

Pe de altă parte, cînd vorbește despre mașină și o arată, Wells nu e mult mai precis. Exploratorul Timpului aduce în fața prietenilor săi un model redus al aparatului, pe care-l pune pe o masă :

„Obiectul pe care Exploratorul Timpului îl ținea în mînă era un mecanism strălucitor, metalic, de o construcție foarte delicată, cu puțin mai mare decît un ceas obișnuit. Unele resorturi erau de fildeș, altele dintr-o substanță cristalină și transparentă.

(...)

Este proiectul meu pentru o mașină de călătorit în Timp. Observați că se prezintă destul de ciudat, iar bara aceasta are un aspect aparte, sclipitor, ca și cum ar fi oarecum ireală (...) Iată, aici este o mică manetă albă, aici este încă una".

În ceea ce privește modelul veritabil, cel care va fi utilizat pentru călătorie, el nu e mai explicit :

„Unele părți ale mașinii erau din nichel, altele din fildeș, iar altele fuseseră cu siguranță șlefuite sau tăiate din cristal de stîncă. Aparatul era aproape gata, dar manetele răsucite, de cristal, zăceau neterminate pe o bancă, alături de cîteva plăci acoperite cu desene. Părea să fie din cuarț".

Și asta va fi totul : ceea ce știm despre mașina de explorat timpul e condensat în aceste cîteva cuvinte, cînd dăm la o parte literatura : un aparat construit din nichel, fildeș și cristal de stîncă, prevăzut cu manete. Vom mai ști că are o șa pentru stat pe ea.

Dispariția modelului redus în viitor — sau în trecut, căci Exploratorul nu știe dinainte în ce parte va porni — este descrisă cu un strop de mai multă precizie :

cpsf.info

„S-a iscat ca o suflare de vînt, şi lumina lămpii a pîlpîit. Una dintre luminările de pe policioară se stinse şi mica maşină se răsuci brusc, deveni nedesluşită, se văzu ca o fantomă, timp de o secundă poate, ca un vîrtej de fildeş şi de alamă vag lucitoare ; şi, apoi, dusă a fost — dispăru !"

Şi, la sfîrşit de tot, însăşi dispariţia Călătorului :

„Mi s-a părut, pentru o clipă, că văd o formă fantomatică, nelămurită, care şedea într-un vîrtej de negru şi galben — o formă atît de transparentă încît banca din dosul ei, cu foile pline de desene, era perfect vizibilă ; dar, cît m-am frecat la ochi, fantoma a dispărut".

Nu trebuie să fim totuşi prea severi : dacă astăzi raţionamentul care-i determină pe scriitori să admită posibilitatea călătoriei în timp este ceva mai valabil, descripţiile nu sînt de loc mai reuşite.

Exploratorul Timpului poate să meargă în viitor pînă în anul 800 200 *, să trăiască acolo opt zile cu Eloii şi Morlocii, abia să le scape acestora din urmă pentru a se regăsi în crepusculul globului după un nou salt necontrolat în viitor, apoi să dispară în timpul unei a doua tentative — din punct de vedere strict ştiinţific, toate acestea n-au nici o importanţă. Dar din punct de vedere literar, importanţa este considerabilă. Se poate spune că, de la Maşina timpului, n-a existat nici o povestire utilizînd călătoria în timp care să nu fi fost direct inspirată de Wells ; de cele mai multe ori, numele lui Wells este chiar citat (aşa cum ar fi citată o autoritate ştiinţifică într-un studiu) şi există povestiri ale diverşilor scriitori care au refolosit însăşi maşina autorului englez. Ajunge să cităm Frumoasa Valence de Théo Varlet şi André Blandin (1923).

Un alt detaliu care va avea norocul să devină un loc comun : faptul că explorarea timpului, care durează cel puţin opt zile, a putut să se petreacă în numai patru ore, după următorul raţionament : atîta timp cît Exploratorul rămîne în viitor sau în trecut, maşina sa poate, fără cel mai mic inconvenient, să-l readucă în chiar clipa în care a pornit. Este ceea ce vor face Varlet şi Blandin, ai căror eroi vor rămîne mai multe luni în secolul al XIV-lea, dar nu vor fi dispărut decît o secundă din prezent.

* Cifra exactă este 802 701 (*n. tr.*).

Ştiaţi că...

...un om sănătos în cursul unei zile face aproximativ 20 000 de paşi, în cursul unui an pînă la 7 milioane, în 70 de ani aproape 500 milioane de paşi? Prin urmare, în cursul vieţii sale omul ar putea să înconjure de 9 ori ecuatorul globului nostru terestru sau să parcurgă distanţa de la Pămînt la Lună.

...omul este constituit din 220 de oase, 750 de muşchi, 20 000 de metri de vene, 6 litri de sînge, 50 litri de apă, 1,1 kg de piele, 20 linguri de sare? Din cantitatea de fosfor pe care o conţine s-ar putea face 6 000 de chibrituri.

...omul îşi petrece dormind 34,5 la sută din durata vieţii sale şi se întoarce de pe o parte pe alta de 8 ori în cursul unei nopţi? În cursul vieţii sale, omul consumă 50 tone de hrană, de 600 de ori mai mult decît greutatea sa.

DEZLEGAREA JOCURILOR DIN NUMĂRUL 272

ÎN ERA COSMICĂ (Biverb):
CU—R—SE—ÎN—TE—R—P—LA—NE—T—ARE = Curse interplanetare
— (Criptografie):
AU—P—LE—CA—T—ÎN—CĂ—LĂ—T—ORI—E—PE—VE—NU—S =
Au plecat în călătorie pe Venus.
LA DEZINTEGRARE: CONSTANT—E—DE—CU—P—LA—J =
Constante de cuplaj.
FISIUNE: DE—Z—ÎN—T—E—G—RAR—E = Dezintegrare
AMPLIFICATORI CUANTICI: LA—SE—RE = Lasere
FERMIONI: PAR—T—I—CU—LE—CU—S—P—IN—SE—M—I—ÎNTRE—G =
Particule cu spin semiîntreg.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

cpss.info

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonați-vă la revista „Știință și tehnică" — publicație lunară editată de C.C. al U.T.C. și Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. Abonamentele se primesc de către oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții pînă la data de 25 ale fiecărei luni, cu deservirea în luna următoare.
Revista se găsește de vînzare la toate chioșcurile pentru difuzarea presei și debitele O.C.L.

• APRILIE 1966

41007

Prețul 1 leu